Friese Preventie Aanpak

Voorstel OKO-aanpak in Friesland

Friese samenwerking Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)

29 augustus 2022

PLATFORM NUCHTERE FRIES

OKO *Opgroeien in een Kansrijke Omgeving*

Algemeen

De coalitie 'Gezond leven' binnen de Friese Preventie Aanpak (FPA) richt zich op de drie thema's van het Nationaal Preventieakkoord (NPA):
1. Terugdringen van roken
2. Overgewicht en
3. Problematisch alcoholgebruik.

Het thema 'Vitaal ouder worden' is onder de noemer 'Fitaal Wiis' ook ondergebracht in de coalitie 'Gezond leven'.
Binnen de drie bestaande leefstijlprogramma's Rookvrije Generatie Fryslân, Nuchter over Gewicht en Nuchtere Fries wordt al op veel vlakken aan de doelen van het NPA gewerkt. De kracht van de coalitie 'Gezond leven' richt zich o.a. op het verder verrijken van de huidige programma's door meer onderzoek (weten wat werkt), meer synergie, versterken van de samenwerking en meer aandacht voor kwetsbare doelgroepen en achterliggende factoren. Ook het gezamenlijk oppakken van succesvolle projecten of pilots hoort bij de coalitie 'Gezond leven'. Zo ook de OKO-aanpak en het regionaal optrekken om hiermee de lokale aanpak in Fryslân te ondersteunen.

Verkenning Friese samenwerking

In Fryslân zijn veel gemeenten geïnteresseerd om de OKO-aanpak te implementeren. Sommige gemeenten hebben dit zelfs opgenomen in hun coalitieakkoord.

De Bestuurscommissie Gezondheid heeft eind 2021 de opdracht aan het programma 'Nuchtere Fries' gegeven om te verkennen welke mogelijkheden er voor gemeenten zijn om provinciaal te gaan samenwerken om de lokale OKO-aanpak in Fryslân te kunnen gaan versterken.

Informatie over de OKO-aanpak

OKO is een Preventieaanpak gericht op het creëren van een positieve leefomgeving. Een omgeving waarin jongeren gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien, zonder middelengebruik. De uitgangspunten hierbij zijn:

- Evidence-based: onderzoek stuurt de praktijk aan.
- Community-based: organisaties en personen in de omgeving van jongeren worden zoveel mogelijk betrokken.
- In dialoog: continue dialoog tussen onderzoek, beleid en praktijk.
- Duurzaam: lange termijn commitment en investering is nodig.

Er wordt ingezet op belangrijkste omgevingsfactoren die het risico op middelengebruik verkleinen (beschermende factoren) en het risico vergroten (risicofactoren).

- Gezin
- Peergroep (vrienden en leeftijdsgenoten)
- School
- Vrije tijd

Werken vanuit de 'community-filosofie'

De community-filosofie van OKO houdt in dat alle partijen die betrokken zijn bij het opvoeden en opgroeien van de jeugd idealiter zouden moeten meedoen. Jongeren brengen hun tijd thuis door, op school en daar waar zij hun vrije tijd besteden. De implementatie van de OKO-aanpak zorgt voor het bevorderen van de samenwerking tussen de betrokken partijen. De OKO-aanpak past een schaalgrootte toe die bij de lokale samenwerking past. Grotere gemeenten kiezen dan ook soms voor een eerste aanzet in een specifieke wijk, dorp of deelgemeente. Kleinere gemeenten kiezen er soms voor om samen te werken met andere gemeenten in de regio. In deze video een korte impressie van de aanpak.

Implementatie van het OKO-model in Fryslân

Het Trimbos-instituut en het Nederlands Jeugdinstituut bieden Nederlandse gemeenten een implementatietraject aan. Nu er steeds meer Friese gemeenten met de aanpak aan de slag willen gaan, geeft het Trimbos aan dat regionale coördinatie wenselijk is en ondersteunt zij de Friese ontwikkelingen. In Fryslân is een soortgelijke regiocoördinatie destijds ook voor de Friese JOGG-gemeenten opgestart onder de naam 'Nuchter over Gewicht'.

Uit gesprekken met de Friese gemeenten vanuit het programma 'Nuchtere Fries', komt ook naar voren dat de inzet van een regionale aanjager of coördinator wenselijk zou zijn. Binnen het programma 'Nuchtere Fries' werken al veel verschillende partijen samen aan het verminderen van de problematiek rond alcohol en drugs bij de jeugd. Dat geldt voor alle Friese gemeenten, Verslavingszorg Noord Nederland (VNN), Politie, Horecabond en GGD Fryslân. De OKO-aanpak kan breder gezien worden dan alleen middelengebruik. Binnen de coalitie 'Gezond leven' wordt de verbinding met de andere leefstijlthema's gelegd.

Lokale gemeentelijke aanpak

De gemeente is de regisseur van OKO. Zij zorgt voor het tijdig, cyclisch doorlopen van de vier stappen uit de IJslandse werkwijze, zorgt voor het faciliteren en ondersteunen van betrokken lokale partijen en voor het opbouwen van het draagvlak en samenwerking onder deze betrokken partijen. Dat betekent dat lokale projectleiding en communicatie belangrijke taken zijn. Ook bewaakt de gemeente de afstemming met andere lokale preventie-initiatieven.

Mogelijke rollen en taken van een regionale OKO-coördinator

- Aanspreekpunt en sparringpartner voor de lokale OKO- kernteams die gevormd worden in de gemeente voor de implementatie en borging van OKO.
- Brengt ondersteuningsbehoefte van OKO-gemeenten in de regio in kaart en stemt hierover af met de adviseur van OKO.
- Stimuleert de lokale OKO-teams in de gemeenten om inhoudelijke verbindingen met diverse gezondheidsprogramma's, campagnes en lopende projecten te maken, zoals o.a. Gezonde school, Gezonde schoolkantine, Kansrijke Start Fryslân.
- Ondersteunt nieuwe OKO-gemeenten bij de implementatie van het OKO-model.
- Organiseert regionale kennisuitwisseling door bijvoorbeeld intervisie.
- Is aanspreekpunt voor het Trimbos en regionale en provinciale organisaties:
  - Heeft regelmatige en proactieve afstemming met de betrokken adviseur OKO (Trimbos).
  - Voert samen met de OKO-adviseur voortgangsgesprekken met alle OKO-gemeenten in de regio.
  - Verzorgt in afstemming met het Trimbos de centrale communicatie naar OKO-gemeenten en partners in de regio.
  - Organiseert samen met het Trimbos het regionale ondersteuningsaanbod (trainingen en (thema)bijeenkomsten) op locatie of online.
- Zorgt voor een goede samenwerking en samenhang in de regionale én provinciale programma's.
- Signaleert kansen voor regionale ontwikkelingen en samenwerking met regionale programma's en partners en gemeenten.
- Neemt deel aan relevante landelijke en regionale bijeenkomsten en relevante trainingen.
- Coördineert en ondersteunt op communicatie:
  - Adviseert en ondersteunt lokale campagnes
  - Coördineert regionale/provinciale campagnes

Er kunnen trainingen, tools, procesbegeleiding, uitwisseling met andere gemeenten en afstemming zowel op regionaal als landelijk niveau worden georganiseerd. De ondersteuning vindt plaats bij elke stap in het traject, van dataverzameling tot beleidsontwikkeling en bij de uitvoering van interventies. Op deze manier heeft de gemeente beschikking over alle benodigde kennis, ondersteuning en uitwisseling om op een succesvolle manier het IJslandse model te implementeren.

Samenwerking met Trimbos

Het Trimbos staat open voor deze regionale samenwerking en wil gezamenlijk optrekken. De samenwerking tussen het Trimbos en de GGD Fryslân via de FPA-coalitie 'Gezond leven' zal een groeimodel zijn. Het vraagt van beide partijen een investering om uit te zoeken wat goed en wat niet goed werkt. Het Trimbos wil hierin financieel faciliteren door 6 uur per week beschikbaar te stellen voor de inzet van de regionale coördinator.

Monitoring

Het OKO-model vraagt om een intensievere monitoring. Een belangrijk element van OKO is regelmatige monitoring van de jeugdgezondheid en de daarmee samenhangende risico- en beschermende factoren. Concreet betekent dit dat de jeugdgezondheidsmonitor één keer in de twee jaar wordt uitgevoerd, waar dat momenteel één keer in de vier jaar is. Het Trimbos

en de GGD Friesland zijn via de FPA-coalitie ‘Gezond leven’ aan het onderzoeken hoe dit het beste georganiseerd kan worden. Mogelijk is het wenselijk voor alle gemeenten om deze (extra) monitor op te nemen. De uitwerking volgt in het najaar 2022.